

Svart stork

Svart stork häckade tidigare sparsamt i södra halvan av landet, men minskade kraftigt under 1800-talet. De senaste bekräftade häckningarna är från Uppland och Närke på 1940- och 1950-talen. Den betraktas numera som försvunnen som häckfågel från Sverige. Orsaken till nedgången och att den slutligen försvann är inte känt, men troligen var utdikning av våtmarker och sumpskog tillsammans med avverkning av äldre skog negativa faktorer. Flyttfågel.

Ekologiska krav

I huvudsak en skogsfågel som kräver skogsområden med tillgång på grova träd för boplats och rikligt med våtmarker, kärr, bäckar, åar, grunda sjöar eller andra vatten för födosök. I Baltikum är djupa vattenfyllda diken i skogsmark (ofta dämnda av bävvar) betydelsefulla födosöksplatser.

Häcker i ett stort risbo som den bygger själv, mestadels i grova träd på relativt hög höjd, vanligtvis ute på en grov gren men även i stamklykor. Trädslaget är oftast tall eller ek, men även bok, björk och klibbal förekommer. För att accepteras måste det finnas möjlighet till fri inflygning – träd invuxna i tät skog lämpar sig således inte. Boet används ofta ett flertal år i rad och kan med tiden bli mycket omfångsrikt. Arten kan även häcka på klippor och i höga bergsbranter.

Födan består huvudsakligen av småfisk, men också av groddjur, insekter, smågnagare med mera. Födan hämtas framför allt när storken vadar i vatten i eller i närheten av skogsmark. Ett häckande par svart stork kräver i allmänhet stora områden med god tillgång på lämpliga födosöksområden. De kan flyga upp till 15 km från boplatsen för att hämta föda.

Utbredning och regionala skillnader

Svart stork häckade tidigare sparsamt spritt i Götaland och östra Svealand upp till Dalälven. Under 2000-talet finns indikationer på tillfälliga häckningar eller häckningsförsök på Öland, i Västergötland, Närke och Dalälvsområdet.

Indikator på skyddsvärd skog

Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Den långsiktiga minskningen av svart stork i Sverige kan förmodligen kopplas till en långsiktig minskning av kärr och andra öppna våtmarker i skogslandskapet. Arten missgynnas även av minskad tillgång på lämpliga häckningsplatser till följd av

avverkning av grova träd.

Behov av hänsyn – allmänt

Om skogsbruksåtgärder är aktuellt i ett område där man konstaterat förekomst av svart stork, kontakta naturvårdsexpertis på Skogsstyrelsen.

Det är mycket viktigt att kännedom om häckningslokaler för svart stork inte sprids till andra personer än berörda markägare och de som utför skogsbruksåtgärder.

Störningar från fotografer och annan naturintresserad allmänhet är ett reellt hot.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Avstå från skogliga åtgärder inom 500 m från bebodda bon under perioden 1 april–15 augusti.
- En skyddszon ska lämnas med 200 m radie runt kända bon.
- Skogsbilvägar bör inte anläggas närmare än 200 m från boplatser.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Återställ dikade sumpskogar genom att dämna eller täppa igen diken. Större åtgärder behöver planeras noga och kan kräva tillstånd.
- Gallra tät skog runt presumtiva boträd (äldre grova träd) för att skapa fri inflygning.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande svart stork är i normalfallet inte i behov av områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

I det fall en häckning konstateras i Sverige kan det behövas tillträdesförbud kring boet (ca 500 m radie). Länsstyrelsen kan för detta syfte inrätta ett djurskyddsområde med lämpliga föreskrifter.

Skogsvårdslagstiftningen

- Ta inte bort äldre träd vid ägo gränser, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m., spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd (SKVFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. örtrika områden längs bäckar eller andra vattendrag, kärr och småvatten, områden vid källor eller källpåverkad mark, strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, äldre skog på uddar och öar, raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, naturskogsrester, äldre trädbestånd med mycket hänglavar eller död ved, örtrika bestånd på kalkrika marker, äldre hassellundar, brynmiljöer, samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
- Lämnna funktionella skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, boträd (rovfågelsbon) m.m. (SKSFS 7:21).
- Lämnna en skyddszon utmed sjöar, vattendrag, kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark oplanterad eller planterad med löv (SKSFS 7:22).
- Markbered inte i skyddszoner mot sjöar, vattendrag eller våtmarker (SKSFS 7:29).

Lästips

Artfakta för svart stork. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/100032>

Populationsstorlek: -

Populationsutveckling:

1980–2012: utdöd

Rödlistestatus 2015: Nationellt utdöd (RE)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Ja